

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Confessionibus Ritè ac fructuosè excipiendis Doctrinas
tam generales, quàm speciales ad varios Hominum Status
accomodatas complectens**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. VI. Quid circa Confessionem inveteratorum Peccatorum observandum
sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49251)

na gravat, & ex malevola voluntate penè incessanter peccat, & plerumque ipsi in peccatum vertitur, quod viro justo causa meriti efficitur. Velut aranea, si quid sani comederit, illud statim in veneni malignitatem convertit, & sicut ne somnus quidem Sanctorum caret merito, quòd timentibus DEVM omnia cooperantur in bonum, & bonis bona sunt omnia, quæ malis essent mala.

Qu. 10. *Quomodo septimum impedimentum, scilicet odii & inimicitia sit removendum?* R. 1. per ea omnia media, quæ in Instruct. pract. 3. de conversat. privata. c. 3. §. 7. universim observanda dixi cum iis, qui inimicitias deponere nolunt. 2. Si eidem ostendat, continuando odium, & confessionem protrahendo, eventurum illi, quod Echino contingere solet, qui, quia ob prolium egredientium aculeos partum differt, crescente factu majores dolores pati cogitur, & sæpe omnino rumpitur. 3. Si ei demonstret, quantorum bonorum jacturam faciat interea, dum confessionem differt, & inimicitias fovet, cum nullum illius opus, quamdiu in hoc statu permanet, Deo gratum & meritorium esse possit juxta ipsius Christi testimonium. Matt. 5. dicentis: *Si offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia Frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum (tanquã ingratum Deo) & vade prius reconciliari Fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.*

CAPUT VI.

QVID CIRCA CONFESIONEM INVETERATORUM Peccatorum observandum sit?

Q. 1. *Quinam hoc loco per inveteratos Peccatores potissimum intelligantur?* R. 1. in genere eos intelligi, qui eadem quotidie peccata committere solent, nec ullum serium emendationis procurandæ propositum concipiunt; licet enim quandoque dicant, se propositum habere, revera tamen non habent, eò quòd illa remedia, quæ ad vitanda peccata adhibere tenentur, v. g. fugam occasionum & similia, usurpare nolint, sicque verificent id, quod S. David ps. 36. dixit: *Mentita est iniquitas sibi.* R. 2. In specie tria potissimum esse genera ejusmodi inveteratorum peccatorum. Primum est eorum, qui odia & inimicitias deponere nolunt. Alterum eorum, qui restituere nolunt injustè possessa, etiamsi sine gravi

damno id facere possint. Tertium est luxuriosorum, qui auxilium consuetudinem secum ipsis peccandi contraxerunt, aut in occasione proxima cum aliis peccandi constituti, nolunt eam deserere, licet possint, & debeant. Quibus interdum etiam quartum genus Ebriosorum; vel etiam quintum Usurarios, aliorumve injusta lucra sectantium addi potest.

Qu. 2. *Quid unversim circa eiusmodi Personas observandum sit Confessario?* R. Generatim omnes industrias & præcepta, quæ à peritis Confessariis cum eiusmodi Personis adhibendæ præscribuntur, ad tres Classes revocari posse; nam quædam adhibendæ sunt antè, quàm curatio suscipiatur; alia ipsius curationis tempore usurpandæ sunt. Et alia denique post factam curationem sunt observandæ; de quibus proinde majoris claritatis gratiâ per diversas quæstiones agendum erit. Itaque

Qu. 3. *Quid ante curationem Confessarius ex sua parte observare debeat?* R. sequentia videri observanda. 1. Ut crebro & ardentè oret pro tali Pœnitente, maxime quando Christum sub Sacro in manibus habet, quod Pater quidam nostræ Societatis mirè sibi profuisse comperit, dum in simili casu ad Christum in manibus retentum dixit: Obsecro, Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, dona mihi animam, pro qua rogo. Et mox rediens ad ægrotum audiit eo ipso tempore, quo orationem hanc ipse peragebat, penitus immutatum fuisse, Confessariumque petijisse. 2. Ut in subsidium vocet S. Angelum Custodem, cæterosque Patronos Pœnitentis, quo remedio P. Petrus Faber plerumque non sine felici successu usus est. 3. Ut pro impetranda Pœnitenti gratia efficaci conversionis certa opera pro animabus purgantibus offerat, sicque ipse consilium S. Danielis secutus, peccata Pœnitentis hoc præstantissimo elemosynæ genere redimere conetur; quod medium mirè sibi profuisse, non pauci sunt experti. 4. Ut singularem erga Pœnitentem condolentiam, charitatem & mansuetudinem ostendat; sic enim & Pœnitens mutuo amore accendetur, & tum ad remedia paratiorem adhibebit animum; tum etiam timebit, tam dilecto Patri tiosâ suâ consuetudine & pertinacia tam gravem dolorem creare. 5. Ut non abijciat animum, nec desperet de emendatione Pœnitentis; si enim Medicus desperet, quid ægrotus faciet?

faciet? si Dux pugnae fugit, quid Miles faciet? Certè in rerum natura, teste S. Basilio reg. 10. fuf. nihil est, quod non diligentia corrigatur: neque vitium ullum adeò grave, quod non DEI timore pervincatur. Quòd si Agri cultores viam & rationem invenerunt, quã amygdali aliàs acerba dulcia proferant amygdala, cur via non inveniatur ad vitiosos mores mutandos? Et fortè, ut sapienter advertit S. Chrysoftomus ho. 41. in gen. si hodie verbis tuis non obtemperat, postea obtemperabit; & si neque secundo & tertio admonenti obtemperabit, iterum tamen te videns urgentem fortè erubescet, & reveritus tuam curam ab his, quæ offendunt, desistet. Non videtis, quantã DEVS longanimitate nos tolerat, & quomodo quotidie negligimus obtemperare mandatis eius, & neque sic cessat à cura nostra? simili modo & nos erga Fratres nostros bene affecti magnam faciamus diligentiam, & reluctemur maligno illi Dæmoni, ut irritos faciamus eius conatus.

Qu. 4. Quid in ipsa curatione observandum sit? R. universam Confessarium meminisse debere, se quoad hoc Medici munus & partes sustinere, atque adeò similes quoque industrias adhibere debere, quales Medici in curandis corporibus usurpare consueverunt, quæ quidem ad quinque ferè reducuntur, scilicet 1. Ad morbi cognitionem. 2. Curandi ordinem. 3. Mediorum inventionem seu electionem. 4. Eorundem applicationem. 5. Temporis observationem, quæ omnia ex sequentibus quæstionibus clariùs elucebunt.

Qu. 5. Quid circa morborum cognitionem sit observandum? R. sequentia ferè studiosè observanda esse. 1. Ante omnia indagandum est, quibus peccatis maximè sit obnoxius Pœnitens, id quod tum ex confessione ipsius, tum ex aliorum relatione, tum verò interdum etiam ex propria experientia, varis que indiciis, quæ nec ipse Pœnitens satis agnoscit, cognosci potest. 2. Etiam ingenium & complexionem naturalem Pœnitentis indagare oportet; uti S. Gregorius monet: nam & hæc non parùm conducit ad medicamenta postea fructuosius applicanda. 3. Tempus quoque, quod Pœnitens in peccatis consumpsit, negligendum non est; cum difficilior utique sit curatio illius, qui longo, quàm qui modico tempore in consuetudine perseveravit. Hinc Salomon Eccl. 10. ait: *Langvor prolixus gravat Medicum; brevem languorem præcidit.*

Medi-

Medicus. Unde & ipse Christus lunaticum & furiosum curaturus, Parentes illius quæsit, quantum temporis esset, quo ei id acciderat? Marc. 9. 4. Præ reliquis tamen radix morborum indaganda est; quia, ut sapienter pronuntiavit S. Chrysostomus, serm. 2. in Paralyt. demissum; *Mos est Medicorum, ut non prius morbos abigant, quam eorum fontes occludant; frustra enim, ut S. Ambrosius in ps. 61. ait, cicatricem curaverit, si serpent interiora contagia: imò acerbatur vulnus, si foris clauditur, cum interius vulnus exastuat.* Quænam autem sint potiores vitiorum radices, breviter his verbis indicavit S. Bernardus: *Si vis videre, qualis tua sit conversatio, & quam verè solida, vide, quid diligas, quid metuas; unde gaudens, unde tristis.* Quia verò iudicium & voluntas propria sunt quasi Duces omnium internarum inordinationum, & operum, quæ exterius erumpunt, & quæ maximè curationem retardant, ideo in his ordinandis etiam præcipua cura Confessarii versari debet. 5. Non contentus esse debet, ut ipse duntaxat morbos & radices Pænitentis agnoscat, sed insuper etiam laborare debet, ut eorum notitiam ipse quoque Pænitens acquirat, siquidem in cognitione sui initium remedii consistit, teste S. Gregorio ho. 4. in Ezech. Quamobrem multum refert, inquit Ludovicus de Ponte to. 4. de perfect. tr. 5. c. 12. §. 1. ponere illi ob oculos aliquod speculum aut picturam, in qua animæ suæ dispositionem intueatur, afferendo illi aliquas sententias, sive exempla S. Scripturæ, cum in modum, quo Christus Dominus noster Parabolas proponebat Pharisæis, in quibus ipsorum vitia cum omnibus circumstantiis depingebat. Hinc e.g. dicit inveterato & consuetudinario Peccatori: *Dicito, bone vir, si hominem videres ea, quæ paulo antè comederat, magna cupiditate iterum devorare, an non horreres & insanire eum diceres? cur ergo tu peccatum, quod per confessionem toties evomisti, toties resorbes? Item si videres hominem cum porcis habitare, & eorum filiquis pasci, quid de illo sentiret? atqui tu es ille vir.* Nonnunquam crudeles historiarum narrari possunt, v. g. Filii, dum in vineam à Patre exire iuberetur, eundem in via invadentis, prostermentis, & crudeliter interimentis: aut Christi in cruce aures obturantis, quando preces fiebant pro eo, qui prius ad vocationem surdus fuerat; item eiusdem Christi sanguinem à la-

tere educentis, & in os Adolescentis obstinati proijcientis cum hoc dicto: Sanguis meus sit tibi in perditionem. Hæc, inquam, & similia per occasionem quasi aliud agendo narrari possunt, ut per illa statum suum Peccator agnoscat, & manum medicam Confessarii tantò faciliùs admittat.

Qu. 6. *Quid circa Ordinem curationis observandum sit?*
 R. quatuor præcipuè. Primum est, ut non omnes morbos simul curandos suscipiat, sed sensim & paulatim. Sic enim & Christus exemplo suo docuit, qui, licet potuisset ab omnibus semper malis curare, non tamen id fecit, ut apparet in cæco illo, cui bis manum imposuit super oculos, ita ut primò aliquid tantùm videret, postea verò plenum oculorum usum reciperet; ut significaret, inquit Ludovicus de Ponte l. c. §. 2. licet Confessarii in Sacramento Pænitentiae totam animam sanam reddant quoad remissionem peccatorum lethalium, vitiorum tamen & passionum reliquias eos non simul, sed paulatim curare debere; quemadmodum & Moyses de Nationibus sibi inimicis dixit, Deut. 7. *DEVS magnus & terribilis, ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter.* Alterum est, ut morbos magis periculosos (quales sunt plerumque, qui internum statum animæ concernunt) priùs curandos suscipiat. Sic S. Isidorus Pelusiota monet, dum ait: *Quemadmodum optimus Medicus ad agrotantis naturæ subsidium arte instructus & armatus, cum variis morborum generibus obsidetur, adversus eum, qui acrius urget, in procinctu stans, eos, qui dilationem admittunt, in posterius servat, eodem modo tu quoque medendarum animarum scientiam prudentiâ temperans; ad id, quod amplius urget, oculorum aciem intende; nam eo sanato spes est fore, ut reliquæ etiam sanentur.* Quòd si tamen aliqui defectus non internum tantùm animæ statum concernerent, sed foràs etiam prodirent, Proximòque graviter nocerent, v. g. si exorbitaret in lingua graviter aliis detrahendo; aut cupiditate vindictæ exardescens gravia aliis damna inferret, tum vel ipsa lex charitatis, & ratio postulat, ut ad hos curandos prima Confessarii cura se extendat. Tertium est, ut, quemadmodum Medicus non tantùm ipsos morbos, sed etiam morborum occasiones, causas, & reliquias seu radices auferre studet; ita & Confessarius, non tantùm contentus sit, ut à peccatis Pænitentem absolvat, sed

sed etiam habitus vitiosos, passiones inordinatas, & occasiones peccandi extrinsecas tollere conetur; hoc enim est, quod DEVS per Jeremiam jam olim c. 5. indicavit dicens: *Ecce constitui te hodie loco meo, ut evellas* (peccata scilicet ex anima Pœnitentis per Sacramentalem absolutionem) & *destruas* (habitus videlicet vitiosos & consuetudines per frequentem peccatorum repetitionem contractas) & *disperdas* (passiones & inclinationes inordinatas, quæ sunt quasi radices & reliquiae peccatorum) & *dissipes* (occasionem videlicet extrinsecas, proximas præcipuè, à quibus Pœnitens ad lapsum impellitur, & in antiquam miseriam protrahitur. Quartum est, ut inter ipsas etiam Personas curandas Ordinem charitatis, & necessitatis servet, utque primùm succurrat, quibus magis sive charitatis, sive necessitatis titulo obstringitur; nam, ut sapienter S. Augustinus de spir. & lit. ait: *Omnes homines a te diligendi sunt, sed cum omnibus prodesse non possis, his potissimum consulendum est, qui pro locorum, & temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictius tibi, quasi quadam sorte iunguntur.*

Qu. 7. *Quid circa Mediorum electionem observandum sit?* R. quatuor itidem observanda. Primum est, ut in genere bene cognoscat medicinas, quæ pro variorum morborum curatione adhiberi possunt. Quemadmodum autem Medici duplicis potissimum generis medicinis utuntur, lenibus scilicet, & amaris; ita spiritualis quoque Medicus seu Confessarius similia media pro exigentia morborum, & Personarum eligere debet. Inter lenia remedia pro eiusmodi Personis plerumque sequentia reputantur. 1. *Crebra ad DEVM supplicatio seu oratio*: quibus liberari petat ab inveterato suo morbo, & servitute tam crudeli ac periculosa Diaboli; ut enim olim Israelitas gementes, atque à captivitate sua liberari cupientes exaudivit tandem, & Moysen, qui eosdem eriperet, misit, Exod. 2. & 3. ita iis quoque, qui sub captivitate Diaboli gravissima opera (scilicet peccatorum gravium) imperantis suspirant, atque ad DEVM sincero affectu, & liberationis obtinendæ desiderio vociferantur, mittet DEVS Confessarium qui eosdem à tam molesta servitute educat. Et hoc videlicet Servatorem nostrum jam olim apud S. Matthæum c. 17. promississe P. Ludovicus de Ponte existimat, dum dixit: *Si ha-*
bueritis

fuerit fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: transi
 hinc illuc, & transibit: & nihil impossibile erit vobis: Et ite-
 rum apud S. Lucam c. 17. Si dixeritis huic arbori moro: era-
 dicare & transplantare in mare, obediet vobis. Quasi dice-
 ret: Et si peccata vestra quasi mons magnus moveri & deijci
 non posse videantur; aut sint arbori profundè radicatae simi-
 les, quæ non nisi labore maximo evelli potest, non difficulter
 tamen utrumque obtinebitis, si gratiam istam per ferventem
 & constantem orationem à me petiveritis. Secundum est
 S. Communionis & Confessionis frequens usus: quod, ut alibi
 dictum est, plerique Confessarii contra vitia quidem omnia,
 sed carnis præcipuè efficacissimum esse medium judicant;
 hinc S. Bernardus de Evchar. in l. 1. de pœn. Domini discer-
 tens, duo, inquit, in nobis hoc Sacramentum operatur, ut &
 sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat,
 omnino consensum. Si quis vestrum non tam sæpe modo tam
 acerbos sentit iracundia motus, invidia, aut luxuria, aut cete-
 rorum huiusmodi, gratius agat corpori aut sanguini Domini,
 quoniam virtus Sacramenti operatur in eo. Nimirum sicut
 adversus morbum caducum censetur præsens remedium, si
 sanguis humanus ab ægro hauriatur; ita multò magis simi-
 les vires pro relapsu in peccatum habebit sanctissimus Christi
 Sanguis per Sacramentorum usum pium animæ applicatus;
 de hoc enim jam olim exhibat virtus, & sanabat omnes. Ter-
 tium est Certorum Sanctorum in Patronos electio & invocatio
 devota; si enim hi tam promptos se exhibuerunt hactenus ad
 morbos corporales depellendos, uti passim in templis eorum
 honori consecratis suspena anathemata testantur; quanto
 magis suum auxilium non negabunt, si hoc pro spiritualium
 morborum depulsione exigatur, eumque in finem à vicio, cui
 Pœnitens præcipuè subjectus est, abstinentia saltem aliquan-
 to tempore suadeatur; sic Eremitam quendam Latroni cui-
 piam, ut neminem die Sabbathi occideret, ad B. Virginis ho-
 norem; alium alteri, ut jejunaret illo die; alium cuidam, ut
 unicam tantum salutationem ad ejusdem DEIPARÆ hono-
 rem recitaret; S. Bernardum denique inveterato cuiquam
 Peccatori, ut primo triduo ad honorem SS. Trinitatis, quarto
 ad honorem Christi Crucifixi abstineret, persuasisse, & omnes
 ope dictorum Sanctorum à pessima sua peccandi consuetudine
 felici-

feliciter liberatos esse, varii Scriptores testantur. Quartum est, ut *miseriordia erga Pauperes*, specialiter erga Defunctos commendetur; sic enim jam olim etiam Daniel Nabuchodonosori suaserat dicens: *Peccata tua elemosynis retine, & iniquitates tuas misericordis Pauperum: forsu an ignoscet delictis tuis.* Certè misericordiam animabus purgantibus præstitam, maximè per indulgentiarum menstruarum applicationem eâ intentione, ut prædictæ animæ pro offerentis salute & conversione DEO in cælos receptæ deprecantur; plurimum ad hunc finem profuisse, frequenti experientia comprobatum est. Quintum est, ut *Examini particularis usus*, aut si Pœnitens ad hoc capiendum minùs aptus videtur, saltem contritionis & examini nocturni exercitium commendetur; aut aspectus Crucis cum hoc vel simili cogitatione, quasi Christus è cruce pëndens diceret: Fili mi, nondum me vulnerasti satis peccatis tuis? Parce, quæso, Fili mi, parce Patri, parce Redemptori tuo. Vel: Ecce Fili mi, expando brachia mea paratus amplecti te, & tu Parentis ac Servatoris tui amplexum recusabis? Vel suadeatur, ut eliciat actum fidei contritioni mixtum dicendo: O mi JESU, credo, quòd quondam me de peccatis omnibus coram toto orbe judicabis. Ah miserere mei, Domine, & propitius esto mihi maximo Peccatori. Vel præcipiatur, ut, si potest, has strophas per aliquot dies quotidie semel ore & animo volvat: *Iudex ergo cum sedebit, quidquid latet, apparebit, nil inultum remanebit. Quid sum miser tunc dicturus, quem Patronum rogaturus, cum visustus sit securus?* Sextum est, ut, si legere sciat Pœnitens, lectio ei quotidiana de æternitate, novissimis, aut aliâ quâpiam simili materiâ per aliquod tempus peragenda præscribatur; etsi enim talis lectio unius tantum sæpe sit folii, comperta tamen est, miram habuisse efficaciam, cum libri hî sint velut muti Concionatores, qui, uti minore verecundia & strepitu, ita majore plerumque fructu etiam audiuntur. Atque hæc quidem & similia media meritò inter lenia numerantur, quia facili plerumque conatu, & absque speciali difficultate adhibentur. Inter acriora verò sequentia ferè numerantur 1. Afflictiones corporis, puta jejunia, cilicia, flagellationes, & similia, quæ, uti sectioni vel ultioni in corporali cura interdum adhiberi solitæ æquiparantur; ita etiam

prudenter & cautè, ut illæ, usurpari debent. 2. *Territationes*: quæ quidem amaro potui, aut alteri simili medicinæ similes sunt. De quibus adhibendis sic olim Confessarios instruxit S. Franciscus Xaverius, uti vit. l. 4. c. 23. videre est. Alia, in- quiebat, ratio tenenda est adversus diutinis flagitiis sceleribusque implicitos. Donec confitens delicta omnia evomisset, inter fiduciam, metumque hæsitanti animos facerent divinæ clementiæ, misericordiæque commemoratione, nominatimque proferrent homines nefandis sceleribus infames olim in gratiam DEI receptos, in quorum numerum ipse quoque venire possit, si pari ingenuitate ac dolore sua confiteatur peccata. Ad ultimū perspectis omnibus conscientiæ vulneribus, eorum gravitatem ac turpitudinem acriter ostenderent, fluctuantemque animum impendenti Numinis irâ, suppliciiisq; in homines consceleratos divinitus expetitis territando, ad odium, dolorémque compellerent, peccatorum absolutione etiam, si res poscat, in aliud tempus dilata. Obstinati verò animis non modò æterna Inferorum supplicia, sed etiam pœnas in hac vita ab Hominibus facinorosis exactas proponi volebat, nominatimque notos aliquot appellari, qui sua demum scelera gravibus & atrocibus luerint suppliciis ut documento sui similibus forent. Ac se usu doctum ajebat, tales homines longè plus præsentibus corporum, fortunarumque detrimentis commoveri, quàm futuris animorum cruciatibus, qui procul abesse videntur. Hucusque S. Franciscus Xaverius; quibus tamen saluberrimis monitis rectè additur illud Ludovici de Ponte to. 4. de perfect. tr. 4. c. 10. n. 6. quòd Confessarij ita debent duris corde metum injicere, eosq; ter- rere, ut tamen semper etiam invitent ad spem veniæ consequendæ, nisi ipsi velint sibi deesse; quemadmodum fecit Pro- pheta Daniel, cum Nabuchodonosori Regi supplicium & pœ- nam à DEO infligendam proposuit, nam statim etiam elec- mosynam illi suavit, quâ peccata sua redimeret. 3. *Corre- ptiones*: pro quibus melius intelligendis, bene notandum est ex eodem Ludovico de Ponte l. c. in principio capitis, hæc tria officia *exhortari, corripere, reprehendere*, etsi idem signi- ficare, & involvere videantur, revera tamen non parùm di- versa esse, nam *exhortari* est animum addere in executionem illius, quod intenditur, adductis rationibus ad persuadendum

Instr. V.

K

idoneis:

idoneis : *corripere* est monere de aliqua culpa, ut emendetur ; *reprehendere* autem est deformitatem peccatorum proponere, cum aliquo modo asperitatis aut minis ad pudorem & confusionem excitandam ob ea, quæ sunt admitta ; & timorem, ne in eadem recidatur. Et hoc est proprium habentium aliquam auctoritatem supra eum, quem reprehendunt ; nam Subditus bene potest (ut S. Thomas 2. q. 33. a. 4. docet) corripere suum Prælatum, monendo cum reverentia & charitate de defectu ab eo admisso ; sed, cum non possit illum punire, idè non proprie potest illum reprehendere. Hoc notato rectè inter varia remedia, quæ Confessarius erga ejusmodi Pœnitentes adhibere debet, etiam correptio numeratur, quia utique ad illum spectat emendationem Pœnitentis procurare, atque adè non absolvere tantùm à peccatis, sed etiam periculum, in quo versatur, nisi ea maturè emendet, & ipsas etiam radices eorum evellat, ostendere. 4. *Reprehensiones* : quæ ad Confessarium, ut qui est verè in hoc Tribunali Superior Pœnitentis, propriè spectat, utilitèrque adhibetur interdum, modò sequentes regulæ à citato Ludovico de Ponte l. c. & aliis sapientes præscriptæ observentur, ut scilicet semper *Personarum*, quæ reprehendendæ sunt : *Peccatorum*, propter quæ hoc remedium adhibetur : *modi & temporis*, quo usurpandæ sunt, ratio habeatur. Nam *Personas* quidem quod attinet, non omnes præmiscuè reprehendendæ sunt, etiam si peccatis gravibus onustæ deprehendantur ; non enim primò decet Seniores magnamque habentes auctoritatem, sive Ecclesiasticam, sive Sæcularem reprehendere, uti monuit S. Paulus 1. Tim. 5, dicens : *Seniorem ne increpareris, sed obsecra ut Patrem*. Si enim cum hac reverentia agas, magis eum incitabis ad suum peccatum deserendum. Idèmq; confirmat S. Leo epist. 28. dum monet, ut, cum *Sacerdotes peccant, plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm severitas : plus cohortationis, quàm comminatio : plus charitas, quàm potestas : nisi delicti atrocitas maiorem exigeret sententiam*.

Secundò nec ij, qui magnæ signa contritionis, & ferventis propositi emendationis præferunt, duriùs increpandi sunt, cum finis, qui per ejusmodi reprehensiones intenditur, jam obtentus videatur. Hinc ipse quoque Christus S. Magdalenam licet grandem Peccatricem non graviter increpuit, rec-

Pater

Patet ille Evangelicus Filium suum prodigium redeuntem durius allocutus est, sed potius cecidit super collum, & osculatus est, quia utraque hæc Persona, extraordinaria Pœnitentiæ indicia præferebat. Sed nec tertiò iis, qui timidioris & pusillanimis conscientia sunt, aut etiam ingenij exulcerati, hoc reprehensionis remedium adhibendum est, ut, sicut de Servatore Isaias c. 24. prædixit, lignum quassatum non conterat, & lignum fumigans non extinguat; sed potius benigna adhortatione, animique charitate & condolentiâ pleni significatione erigat, & conservet. Soli vero Pœnitentes durioris naturæ, & exiguæ capacitatis hoc medio curandi sunt, ut, qui talem stylum duritiæ ac pertinaciæ ipsorum proportionatum magis sapiant.

Jam verò *Peccata*, ob quæ Pœnitens reprehendus est, quod attinet, rectè monet Ludovicus de Ponte l. c. n. 7. si plura afferat Pœnitens, eum non de omnibus in confuso, nec de singulis in particulari increpandum esse, sed duo aut tria graviora accipienda, eaque gravius reprehendenda; nam doctrina quidem universalis parùm utilis, experienciâ ipsâ docente, comperta est; si verò ad particularia multa descendatur, nimis gravis accidit, applicata autem de ea, quæ sunt magis noxia, fructuosior plerumque existit. *Modus* quoque reprehendendi ordinariè parcus potius, quàm prolixus; benignus, quàm severus; Patris potius, quàm Judicis affectum præferens sit, oportet, ut jam olim sapienter monuit S. Gregorius Nazianzenus orat. 26. dicens: *Hanc rationem tene, ut partim illum corrigas, idque leniter & humanè; non ut hostis, neque ut durus & rigidus Medicus. Christi Discipulus es mitis & benigni, qui nostras infirmitates pertulit. Tempus* denique in reprehensione attendendum esse, jam supra ex S. Francisci Xaverij sensu ostensum est, ut scilicet reprehensio, ubi opus fuerit, non in principio confessionis, aut, dum Pœnitens peccata narrare pergit, adhibeatur, sed in finem differatur, ne alioqui Pœnitens timore gravioris reprehensionis absterritus reliqua peccata silentio supprimat. Ob quam ipsam causam rectè monet Ludovicus de Ponte, etiam à signis admirationis, indignationis, aut tristitiæ, aut suspirijs sollicitè abstinendum, sed potius animandum esse, ut reliqua vulpera appetat, dicendumque cum Josue. Jos. 7. *Elimi, da gloriam*

DEO, & confitendo, atque indica mihi, quid feceris, ne abscondas. Atque hoc videlicet primum est documentum circa medicorum electionem observandum, quod tantò fusiùs propositum est, quantò majorem spondet utilitatem, si ritè observetur. Alterum est, ut non omnes morbos & vulnera eadem medicinâ & modo curare satagat, quia, sicut inter vulnera, quæ tolerabilia sunt, lenioribus cedunt medicamentis; quæ verò putrefacta sunt, & incurabilia, quæque reliquum corpus depascuntur, acumine ferri; flammâque indigent; sic & inter peccata erga quædam prolixiore cohortatione est opus, cætera durioribus sunt reprehensionibus castiganda. Unde, teste S. Chrysostomo serm. in eos, qui habent eundem spiritum fidei: *Medicus sæpenumero multa contraria facit, sed non contrariâ ratione, in eadem & conveniente. Sape enim urit, & non urit: secatur, & non secatur idem corpus: nunc amara, nunc dulcia pharmaca ad libendum offert. Et facit idem contraria, sed simili ratione atque eadem; unum enim finem spectat, nimirum agris sanitatem.* Tertium documentum est, ut, quamdiu opus non fuerit, suaviora potiùs media, quàm acerba eligat; ut S. Laurentius Justinianus sapienter monuit dicens: *Christo mandante Frater blandè & dulcitur corripendus est; nam in delictibus potiùs, quàm duris sermonibus compungitur animus delinquentis.* Quartum denique documentum est, ut, ubi leniora nihil proficiunt, acrioribus non parcat, juxta S. Isidori l. 3. de summo bono c. 46. consilium dicentis: *Qui blando verbo castigatus non corrigitur, acriùs necesse est, arguatur: cum dolores sunt abscindenda, quæ leniter sanari non possunt.*

Qu. 8. Quid circa applicationem medicorum sit observandum? Resp. sequentia ferè. Ut cum charitate atque condolentia medicinam correptionis vel reprehensionis applicet, eumque in finem saluberrimam S. Augustini tr. 7. in Epist. S. Joannis sententiam in mente semper habeat: *Semel breve præceptum tibi præcipitur: Dilige, & fac, quod vis. Si ve taceas, dilectione taceas: si ve clames, dilectione clames: si ve emendes, dilectione emendes: si ve parcas, dilectione parcas: radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice non bonum existere.* 2. Ut non violenter, sed paulatim & moderatè media applicentur: ita S. Chrysostomus epist. 5. ad Theod. monuit dicens: *Quemadmodum optimi Medici eos, qui difficili, diuturnoque morbo*

decumbunt, variis medicinis ad sanitatem restitunt, non semper utentes arte (interim enim non nihil cupientibus diversa obsecundant) sic DEVS corruptos non magna vi impellit ad virtutem, sed mansuetè & sensim promovet; imò plerumque portat ovem inventam, non percussam, ne immanior scissura fiat, aut error productior. Eleganter in eundem finem S. Gregorius 3. past. c. 26. admonendi, inquit, sunt Pastores, ut considerent, quòd fructu: is recentibus necdum solidatis, si rigorum pondus superponitur, non habitaculum, sed ruina fabricatur. 3. Ut pudori consulat Infirmi, non publicè revelando vulnus, quod occultè curari potest, id est, defectus suorum Pœnitentium non publicè propalando, nec publicè corrigendo; nam, ut rectè S. Augustinus super c. 18. Matth. ait, qua coram omnibus peccantur, coram omnibus corripienda sunt, ut omnes timeant: qui autem secretò peccavit in te, secretò corripe; alioqui si tu solus nòsti, & eum vis coram aliis arguere, non es corrector, sed proditor. 4. Ut, si fortè Pœnitentes contra applicationem talium mediorum obmurmurent, absterri se non sinat, sed potiùs memor sit doctrinæ à S. Augustino in epist. ad Bonifacium datæ, dum ait: Molestus est Medicus furenti phrenetico, & Pater indisciplinato Filio; ille ligando, hic cadendo, sed ambo diligendo. Si autem istos negligant, & perire permittant, ista potius falsa mansuetudo crudelis est. Extat quoque egregium hac de re præceptum P. Caspari Barzæo à S. Francisco Xaverio datum, ut cap. ult. l. 4. vit. videre est: Si tibi, inquit, pia ministeria obeunti, ut fit, obrectent improbi, de illorum vocibus non magnopere laborabis: ne quis animadvertat, te Homuncionum vocibus à DEI obsequio absterri, id verò laborabis. Nam quicumque talibus in rebus falsam infamiam, sermonesque hominum extimescunt, mundi veriùs, quàm Christi milites sunt, utpote quos humanus respectus magis moveat, quàm divinus.

Qu. 9. Quid circa tempus in applicatione mediorum observandum sit? Resp. quatuor præcipuè monita esse observanda. 1. Ut Medicinam & curationem non diu nimis differat, juxta notum illud distichon:

Principiis obsta, serò medicina paratur,

Cùm mala per longas invaluere vias:

Noli dicere (inquit S. Chryostomus serm. in eos, qui Pascha jejulant) unus est, sed unus contemptus morbum transmittet ad ceteros.

cateros. Medicum enim fermentum totam massam corrumpit; atque hoc est, quod omnia perdit, ac destruit, quod pusillos aspernemur: propterea magna sunt ulcera, quemadmodum fere fit, ut magna fiant exigua, si conveniens cura sit adhibita. 2. Ut non incipiat curationem, donec morbum bene cognoverit, & ipse etiam aeger audiatur. Sic S. Isidorus Pelusiota l. 3. epist. 8. monet: Eos, inquit, qui calamitates suas commemorare cupiunt, blandè ac suaviter admittere oportet, ac postquam illi per huiusmodi sermonem dolore levati fuerint, tum deum eam, quam par est, medicinam adhibere; nam si confessio illis ora obstruamus, tum inhumanorum Hominum estimationem colligemus, tum remedium imbecillum atque invalidum reddemus, nimirum ipsam doloris flammam illud repellente. 3. Ut certa curationis tempora diligenter observet, nam & Medicus, teste S. Ambrosio in ps. 93. non statim adhibet medicamentum languori; si dolor feruet, fomenta adhibet, ut mitescat dolor, si febris exstuat, remedii tempus expectat. Sed & S. Chrysostomus l. 7. epist. 112. Medici, ait, qui curam gerunt de corpore; quadam adiutoria recenti adhuc concoctione formata indigenti non offerunt, sed maceranda temporibus derelinquunt; nam si immaturè quis dederit, dubium non est, quin fiat causa periculi res salutis. 4. Ut non perpetuò medicinam applicet, sed prudenter curam ad tempus omittat: nam, teste S. Bernardo ep. 25. Censura nunquam quidem remissa, intermissa tamen plerumque plus proficit. Sed & Cicero l. 2. offic. agnovit, non modo liberale esse, paululum de jure suo cedere, sed interdum etiam fructuosum. Hinc S. Franciscus Xaverius P. Caspari Barzæo inter cætera etiam hoc monitum dedit l. 4. c. 23. vit. Confessionem non continuò sequetur absolutio, sed bi-duum, triduūve dabitur eorum pectoribus certarum rerum meditatione preparandis, ut interim animorum maculas lacrymis ac voluntariis eluant pœnis. Si quid cui debent, restituant; simultatibus, si quas habent, depositis, redeant cum inimicis in gratiam, à libidinis consuetudine, cæterisque, quibus implicati sunt, flagitiis expediantur. Hac omnia absolutionem præcedunt rectius, quàm sequuntur. Namque istiusmodi Homines in ipsa confessione promittunt, se cuncta facturos: post absolutionem fidei data immemores, promissa irrita caderè patiuntur. Præter elabi-

elaborandum est, ut hi absolvendi representent, quod prestare debent absoluti.

Qu. 10. Quid post curationem susceptam faciendum sit Confessario? Resp. 1. Ante omnia Confessarius super omnes suas actiones in curatione animarum sibi commissarum susceptas se reflectat, & Medicorum more examinet, quem effectum habuerint, ut sciat, quæ multum aut parum efficaciam habeant in Ordine ad hoc vel illud vitium curandum. 2. Diligenter caveat, ne aut labore in curatione suscepto defatigatum se ostendat, aut certum divinæ misericordiam, justitiæque tempus præcribat, ne, sicut in hoc Presbyteros Bethuliam imitaretur dicentes: *Quinque dies expectemus à Domino misericordiam: si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium, irademus civitatem:* ita & audiat cum iisdem: *Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei. Non est iste sermo, qui misericordiam provocet, sed potius, qui iram excitet.* Judith. 8. Potius ergo Cultorem vineæ imitetur, qui cum Dominus vineæ ficulneam sterilem reperiens, succidi iussisset, dixit ad illum: *Dimitte illam & hoc anno, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercorea; & si quidem fecerit fructum; sin autem, in futurum succides eam,* Quam doctrinam egregie iterum observavit, & sociis suis commendavit S. Franciscus Xaverius, dum, ut l. 4. vir. c. 23. refertur, eosdem sedulo monuit, ut in novis Christianis excolendis non fortius, quam perseverantius, eorum perferrent vitia, infirmitatem sustinerent, frugemque sementis factæ, laborumque, quamvis seræ spei, fructum velut boni Christi Domini Agricola expectarent, haud ignari eos, qui seminant in lacrymis, in exultatione messuros. Quod si talibus initio Christianis non uterentur, quales expeterent, ita se cum ijs gererent, ut cum improbis Filijs boni Parentes, Deique benignitate freti, qui Hominum mentes suo demum tempore ad bonam perducit frugem, non diffiderent aliquando tales fore, quales optarent. Proinde nunquam desinerent, illos omni studio colere, præsertim cum DEUS communis omnium Pater, quamvis læsus à nobis, benignè tamen omnibus facere non desistat. 3. Ut non turbetur, si per media nihil omnino se profecisse advertat, sed potius, uti S. Ignatius Loiola. teste Ribadeneira l. 5. vir. c. 11. suavisseretur, SS.

Angelos imitetur, qui, quos à DEO sibi commissos habent monent, quoad possunt, defendunt, regunt, urgent, ad bonum juvant; sed si illi voluntatis libertate abutantur, & inobsequentes & obstinati sint, propterea tamen nullo anguntur mœrore, nullâ afficiuntur molestiâ dicentes: *Curavimus Babylonem, & non est sanata.* Ad cuius moniti confirmationem non parùm proderit memorabilem S. Bernardi sententiam l. 4. de compunct. c. 7. bene ponderâsse: *Noli diffidere, inquit, curam exigeris, non curationem. Dn̄ique audisti: curam illius habe, & non cura, vel sana illum. Verum dixit quidam: Non est in Medico semper, relevetur ut ager. At melius tibi propro de tuis. Paulus loquitur: plus omnibus laboravi, non, aut, plus omnibus profui, aut plus omnibus fructificavi: verbum insipientis religiosissimè vitans. Aliàs autem noverat Homo, quem docuit DEVS, quia unusquisque secundùm laborem accipiet, non secundùm proventum. Ita, quaeso, & tu fac, quod tuum est; nam DEVS, quod suum est, faciet: satis absque tua sollicitudine & anxietate curabit. Planta, riga, fer curam, & tuas exple viti partes. Sanè incrementum, ubi voluerit, dabit DEVS, non tu. Vbi fortè noluerit, tibi deperibit nihil, dicente Scriptura Sap. 10. Reddet DEVS mercedem laborum Sanctorum suorum. Securus labor, quem nullus valet evacuare defectus. Quod ipsum etiam B. Virgo quondam S. Birgittæ sequentibus verbis insinuat: *Amici DEI non debent attendari in servitio DEI, sed laborare, ut homo malus fiat melior, & homo bonus veniat ad perfectiora. Nam quicumque voluntatem haberet sibilandi in aures omnium transeuntium, quod IESVS Christus esset verè Filius DEI, & faciendo conaretur, quantum posset, ad aliorum conversionem, licet nulli vel pauci converterentur, nihilominus eandem mercedem obtineret, ac si omnes converterentur. Sicut per exemplum dico tibi: Si duo mercenarii ex præscripto Domini foderent mercedem durissimum, & alius inveniret aurum electum, alius vero nihil, isti propter laborem & voluntatem digni essent aequali mercede. Sed & S. Chrysostomus alia similitudine id ipsum conc. 1. de Lazaro declarans ait: *Vtinam oratio nostra aliquando profectus afferat! Quod si post longam admonitionem in istis vitiis perseveraverint, ne sic quidem nos desistemus illis, quod relictum est, consulere; quandoquidem & aquarum vena, etsi nullus veniat, aquatum, manant tamen; & fontes, quamvis hauriant***

viat nemo, tamen scatebras emittunt: & omnes, et si nemo bibat, nihil secius fluunt: sic oportet & illum, qui concionatur (aut alio modo hortatur) quamvis nullus auscultet, tamen prestare, quidquid in ipso situm est.

CAPUT VII.

QUID CIRCA CONFESIONEM PERSONARUM pie vivere violentium sit observandum?

Q. I. AN Confessarii Officium sit, Penitentes suos non tantum à peccatis absolvere, sed etiam ad pie & Christianè vivendum incitare, & iuvare? R. affirmativè: sic enim colligitur ex triplici officio, quod ei incumbit, scilicet *Judicis*, ratione cujus spectat ad Confessarium, Penitentem à peccatis, & censuris, si potest, absolvere: *Medici*, ratione cujus ad ipsum pertinet, varia Media pro peccatis deinceps fugiendis præscribere; *Doctoris*, ratione cujus ipsi incumbit, Penitentes suos in iis, quæ ad eorum statum & perfectionem pertinent, instruere, & erudire. Hinc jam olim DEUS Jeremiam ad curandas animas missurus, non solum eidem imperavit, ut eveleret, & destrueret, dissiparet, & perderet; sed etiam, ut ædificaret, & plantaret, præcepit. Quid autem est ædificare, nisi juvare, ut Christiani non primam duntaxat justitiæ Christianæ partem, quæ hortatur ad declinandum malum, sed etiam alteram, quæ jubet facere bonum, impleant. Id quod S. Gregorius Nazianzenus orat. 1. clariùs indicavit, dum dixit: *Medici animarum scopus est, anima pennas addere, ac mundo eam eripere, Deoque dare, divinamque imaginem aut manentem conservare, aut periclitantem fulcire, aut dilapsam in pristinum statum revocare, Christumque per Spiritum sanctum in pectoris domicilium admittere; atque, ut summatim dicam, eum, qui Superioris agminis sit, DEVM efficere, & supernam ei beatitudinem comparare. Huc Magistra lex tendit, huc exinanita Deitas, huc assumpta caro.*

Qu. 2. Quid potissimum docere debeat suos Penitentes Confessarius? Resp. generatim loquendo, omnem illius Instructionem eò tendere debere, ut satisfaciant triplici officio, quod cui vis à DEO commissum est, nempe 1. *Officio Hominis quæ talis*: ad quod spectat, ut secundum naturam suam & rationis